

Kommittédirektiv

Tilläggsdirektiv till Kärnkraftsprövningsutredningen (KN 2023:04)

Beslut vid regeringssammanträde den 8 januari 2026

Ändring i och förlängd tid för uppdraget

Regeringen beslutade den 2 november 2023 kommittédirektiven om att se över nuvarande regler för att underlätta för ny kärnkraft (dir. 2023:155).

Uppdraget att analysera behovet av anpassning av beredskaps- och planeringszoner samt överföring av processparametrar ändras. Utredaren ska nu även bl.a.

- utreda frågor relaterade till lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor, innefattande krav på ansvarsförsäkring eller annan ekonomisk säkerhet, förbättrad prövning av dessa samt möjligheterna att fastställa fasta belopp för anläggningar och transporter, och
- lämna nödvändiga författningsförslag som stämmer överens med Sveriges internationella åtaganden i Pariskonventionen och Brysselkonventionen.

Utredningstiden förlängs. Uppdraget skulle enligt de ursprungliga direktiven redovisas senast den 27 februari 2026. Uppdraget ska i stället redovisas senast den 15 juni 2026.

Uppdraget att utreda vissa frågor relaterade till lagen om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor

Bakgrund

Sverige är part till konventionen av den 29 juli 1960 om skadeståndsansvar på atomenergins område (Pariskonventionen) och tilläggskonventionen av den 31 januari 1963 (Brysselkonventionen). Nämnade konventioner ligger till grund för lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor (LRO).

Om det inträffar en radiologisk olycka i en kärnteknisk anläggning ska en anläggningshavare ersätta de radiologiska skador som olyckan medför. Ansvar är som utgångspunkt obegränsat och en del av ersättningsansvaret måste garanteras genom en försäkring eller annan kompletterande säkerhet (15 och 30 §§ LRO). För en anläggning med ”en kärnkraftsreaktor i drift för att utvinna kärnenergi” är beloppet som måste garanteras 1 200 miljoner euro. För annan kärnteknisk anläggning är beloppet som måste garanteras som utgångspunkt 700 miljoner euro, men efter ansökan och i det enskilda fallet kan beloppet bestämmas till lägst 70 miljoner euro (30 § 1 och 2 och 31 § LRO).

När ska en säkerhet ställas?

Det är inte tydligt i LRO när en ansvarsförsäkring eller annan ekonomisk säkerhet första gången behöver ställas, eller vad som avses med ”en kärnkraftsreaktor i drift för att utvinna kärnenergi”. Så som LRO är utformad i nuläget kan kravet på att ställa säkerhet inträda så fort en anläggning får tillstånd (dvs. obeaktat om anläggningen i det läget kan ge upphov till radiologiska skador). Det är viktigt att kraven på säkerhet ställs vid rätt tidpunkt (dvs. när en anläggning kan orsaka radiologiska skador) och att lagstiftningen är i enlighet med våra internationella åtaganden. Därför behöver frågan ses över så att kravbilderna blir förutsebara.

Riksgäldskontoret prövar om en säkerhet för transport är tillräcklig medan regeringen prövar – efter yttrande från Riksgäldskontoret – om säkerheten för övriga kärntekniska anläggningar är tillräcklig. Processen med prövning av säkerheterna behöver ses över så att prövningen sker i förväg och att beslutet fattas av den instans som är mest lämpad.

Utredaren ska därför

- utreda och lämna förslag på när en ansvarsförsäkring eller annan ekonomisk säkerhet enligt LRO behöver ställas,
- lämna förslag på hur prövningen av säkerheter kan förbättras så att den sker i förväg och av den instans som är mest lämpad, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Kan bestämda belopp införas i LRO för vissa anläggningar och transporter?

I dagsläget kan ett beslut om lägre säkerhet för det ersättningsansvar som behöver garanteras enligt LRO endast beslutas för kärntekniska anläggningar som inte är ”en reaktor i drift för att utvinna kärnenergi” och för transporter efter ansökan och en prövning i det enskilda fallet (31 § 1 och 2 LRO).

Regeringen har efter ansökan under 2024 och 2025 beslutat om ett lägre belopp för flera kärntekniska anläggningar och transporter. Besluten har i samtliga fall tidsbegränsats till 10 år. Handläggningstiden för ansökningarna har varit lång, processen har kritiserats av aktörer som oförutsebar i fråga om vilka krav som egentligen ställs och vad som ska gälla om en ny ansökan inte hinner hanteras innan nuvarande beslut går ut. Handläggningen har även varit resurskrävande för inblandade myndigheter. Det finns därför flera skäl att se över möjligheterna att införa fasta belopp i lagstiftningen.

Det är en svår uppgift att ”prissätta” olika kärntekniska anläggningar och transporter på förhand. En viktig utgångspunkt för utredarens arbete bör vara att det endast är en uppskattning av kostnader som bör göras, och att bedömningen ska vara konservativ men rimlig. Det är även av intresse att undersöka hur andra länder hanterar frågorna.

Utredaren ska därför

- bedöma om det finns förutsättningar att införa bestämda belopp för sådana anläggningar och transporter som i dag omfattas av 31 § 1 och 2 LRO,
- göra en översiktlig jämförelse av några andra för svenska förhållanden relevanta parter till Pariskonventionen och

Brysselkonventionen för att undersöka om de har bestämda belopp för den säkerhet som ska ställas av kärntekniska anläggningar och transporter, eller om de tillämpar individuella prövningar,

- föreslå fasta belopp i LRO för sådana anläggningar och transporter som omfattas av 31 § 1 och 2 LRO,
- bedöma om det finns skäl att behålla den individuella prövningen av sådana anläggningar och transporter och i så fall föreslå när ansökan senast måste lämnas in, vilket belopp som ska gälla innan prövningen är genomförd samt vilka åtgärder som kan effektivisera prövningen, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Kontakter samt redovisning av uppdraget

Utredaren ska i sitt arbete samråda med berörda myndigheter, framför allt Riksgäldskontoret och Strålsäkerhetsmyndigheten, och andra aktörer som är relevanta för uppdraget.

Utredningstiden förlängs. Enligt de ursprungliga direktiven skulle utredaren redovisa sitt uppdrag senast den 27 februari 2026. Uppdraget ska i stället redovisas senast den 15 juni 2026.

(Klimat- och näringslivsdepartementet)